УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
847/19.12.2025

РЕЦЕНЗИЯ

от

Член-кореспондент на БАН проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ

Ръководител катедра „Архитектура и урбанистика“
при Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Варна

ОТНОСНО:

Дисертационния труд на арх. ГАНЧО ГАНЧЕВ за получаване на образователната и научна степен „Доктор” по научна специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“, професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, катедра „Технология на архитектурата”, Архитектурен факултет, Университет по архитектура, строителство и геодезия, София.

Рецензията е представена в качеството ми на:

- **член на Научното жури,** назначено със Заповед N 836 от 06.11.2025 г. на Ректора на Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ), София, на основание на чл. 4, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), доклад на Декана на Архитектурния факултет (АФ) и Протокол N 2 от 04.11.2025 г. от решение на Факултетния съвет, направено по предложение на катедра „Технология на архитектурата“ в АФ на УАСГ.
- **рецензент** по конкурса с решение на Научното жури от първото му заседание, проведено през ноември 2025 г.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на **арх. Ганчо Ганчев** на тема: **АРХИТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИ И ОБЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕНИ АСПЕКТИ ПРИ ВИСОКИТЕ СГРАДИ** за получаване на образователната и научна степен **„Доктор“** по професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, научна специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“ е

разработен в **обем от 236 страници**, включително 236 фигури, от които 45 авторски, 3 таблици – авторски, терминологичен речник, списък на фигурите и библиография, обхващаща 85 български и чуждестранни заглавия (книги, периодични издания, интернет източници).

АКТУАЛНОСТ НА ТРУДА.

Едно от големите творения на човешката мисъл от края на XXI, през целия XX и първите десетилетия на XXI век са високите сгради. Те са едно от най-значимите постижения на съвременната архитектура. Архитектурният мащаб на високите сгради ги превръща в активен участник при формирането на градската среда. Големите градове са силно повлияни и същевременно зависими от високите сгради. Милиони хора работят и живеят във високи сгради. Те и всички останали изпитват ежедневно въздействието им върху градската среда.

На лице е силна поляризация на общественото мнение „за или против" високите сгради - небостъргачите, което означава, че те вълнуват хората. **Темата е актуална и в България.** В последните десетилетия (особено през годините на новия XXI век) у нас се наблюдава увеличаване на интереса към високо строителство в големите и много големите градове от страна на инвеститори и проектанти. Реалната картина обаче показва, че броят на построените високи сгради у нас е по-малък в сравнение с други европейски държави. Темата интересува както обществото, така и професионалистите. В същото време липсва съвременна специализирана литература и разработени обхватни трудове по темата, засягащи различни аспекти в изграждането и експлоатацията на високи сгради.

Необходимостта от изследване на тези аспекти и търсенето на пътища за решаване на възникнали проблеми определят **актуалността на дисертационния труд,** който разглежда архитектурно-конструктивните и обемно-пространствените характеристики на високите сгради в съвременните условия.

ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ са високите сгради.

ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ са функционалните, архитектурно-конструктивните и обемно-пространствените специфики на високите сгради и проявленията им във фасадната конструкция.

ОБХВАТЪТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО включва времевия период от края на XIX век до средата на третото десетилетие на XXI век. Проследява развитието на високото строителство през този период, като акцентира върху промените, които настъпват по отношение на различни аспекти на високите сгради.

В зависимост от височината, разгледаните примери са групирани по следния начин: примери от световната практика – проучени са сгради с височина над 100 м. и примери от България – анализирани са сгради с височина над 50 м.

ЦЕЛТА НА ИЗСЛЕДВАНЕ е *„да се установят връзките между функционалните, конструктивните и обемно-пространствените характеристики на високите сгради в различните исторически периоди и да се анализира значението им за развитието на фасадната конструкция".*

ЗАДАЧИТЕ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО произтичат от целта и са свързани с:

- Изявяване на периодизацията на високото строителство в исторически разрез в световен мащаб и мястото на високото строителство в България.
- Разглеждане на основните характеристики на функционалните, конструктивните и обемно-пространствените аспекти на високите сгради.
- Обобщаване на взаимоотношенията между основните аспекти на високите сгради и фасадната конструкция, и изследване на нейната автономност.
- Изясняване на характерните особеностите на фасадната конструкция на високите сгради.
- Анализиране на проявленията на основните аспекти на високите сгради и на взаимодействията между тях, съотнесени към историческите периоди.

МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕ. Трудът е разработен на основата на общонаучни методи на изследване.

- Използван е индуктивният подход, който представлява анализ, оценка и прогноза на база събирана, систематизирана и анализирана информация.
- Предложени са класификации на високите сгради по различни признаци.
- Извършен е анализ на високото строителство за добиване на ясна представа за специфичните му характеристики.

ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ТЕЗА на автора на дисертационния труд се основава на твърденията, че:

- *„Развитието на типологията на високото строителство, съвременните технологии и изискванията на обитателите на сградите изявяват фасадната конструкция като автономен архитектурно-конструктивен елемент.*
- *Фасадната конструкция е материализацията на взаимоотношенията между функция, конструкция и обемно-пространствена композиция".*

СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е структуриран от: **Въведение, Четири глави, Заключение, приноси, приложимост на труда и библиография.**

Във **ВЪВЕДЕНИЕТО** са изяснени актуалността на разглеждания проблем, целта, задачите, обхвата, методите и научната теза на труда.

ГЛАВА 1. Исторически преглед. Направен е:

1.1. Исторически преглед на високите сгради в САЩ.

1.2. Исторически преглед на високите сгради в Европа (в Западна, Източна и Северна Европа).

1.3. Исторически преглед на високите сгради в Източна Азия.

1.4. Исторически преглед на високите сгради в Близкия Изток.

1.5. Високите сгради в България.

1.6. Изводи от историческия преглед.

ГЛАВА 2. Основни аспекти на високите сгради. Обща характеристика. Тази глава разглежда:

2.1. Функция на високите сгради (Предназначение на сградата; Функционални групи).

2.2. Конструкция на високите сгради (Специфични натоварвания; Материал на носещата конструкция; Конструктивни системи за високи сгради).

2.3. Обемно-пространствена композиция на високите сгради (Градоустройствен аспект; Височина на сградата; Архитектурна идея).

ГЛАВА 3. Ограждаща конструкция на високите сгради. Развитие и основни структурни решения. Анализирани са аспекти като:

3.1. Историческо развитие на фасадната конструкция при високите сгради.

3.2. Класификация на фасадната конструкция.

3.3.Технически аспекти на окачената фасадна конструкция (Слънчева топлина и светлина; Атмосферна вода и влага; Вятър; Шумово замърсяване; Пожар; Сеизмична активност; Терористична атака).

3.4. Конструктивен аспект – решения за ограждащата конструкция на високите сгради.

3.5. Обслужване и достъп до окачената фасада.

3.6. Съвременни тенденции.

ГЛАВА 4. Развитие и връзка между основните аспекти на високите сгради и фасадната конструкция. В главата са изявени следните въпроси:

4.1. Развитие на основните аспекти (Функция; Носеща конструкция; Обемно-пространствена композиция).

4.2. Връзка между основните аспекти и фасадната конструкция на високите сгради (Функция – Фасадна конструкция; Носеща конструкция – Фасадна конструкция; Обемно-пространствена композиция – Фасадна конструкция).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. ПРИНОСИ. РЕЧНИК. ПУБЛИКАЦИИ, БИБЛИОГРАФИЯ.

ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД са изведени на базата на поставените цел и задачи, и се свеждат до обогатяване на съществуващите знания с нови оценки, изводи и предложения. Формулирани са приноси, които могат да се обобщят като **научно-теоретични** и **научно-приложни приноси.**

НАУЧНО – ТЕОРЕТИЧНИ ПРИНОСИ:

- Предложена е дефиниция за понятието „висока сграда“, в съответствие със строителната практика и нормативната уредба в България.
- Представен е исторически преглед на развитието на високите сгради по света и в България, и са разгледани техните местоположение, височина и стилова принадлежност.
- Изследвани и класифицирани са високите сгради спрямо тяхната функция, конструкция и обемно-пространствена композиция.
- Анализирана и синтезирана е взаимовръзката между функцията, конструкцията и обемно-пространствената композиция на високите сгради в различни исторически периоди и проявата им във фасадната конструкция.

НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

- Систематизирани са основните характеристики на функцията, конструкцията и обемно-пространствената композиция на високите сгради.
- Систематизирани са основните структурни решения за фасадната конструкция на високите сгради.
- Систематизирани са основните задачи и изисквания към фасадната конструкция на високите сгради.

Приложимост на труда

Изследването разкрива необходимостта от задълбочено изучаване на високото строителство. Докато в световен мащаб се наблюдава интензивно развитие на фасадните технологии и стремеж към устойчивост, в България все още се изграждат високи сгради, които рядко отразяват тази еволюция в пълна степен.

С оглед на нарастващия интерес към високите сгради в България анализите, изводите, предложенията и приносите в труда могат да послужат за:

- Подобряване на нивото на информираност на проектанти, инвеститори и на заинтересованите обществени групи.
- Задълбочаване и прецизиране на изследванията в сферата на високото строителство.
- Обогатяване на учебния план на студентите по архитектура и др.

ПРЕЦЕНКА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ по дисертационния труд.

Разработени са две самостоятелни публикации. Те са на български език. Отразяват важни аспекти от дисертационния труд. Публикувани са в Годишника на УАСГ през 2023 г. Публикациите са:

1. **Ганчев, Г. (2023).** Сградната обвивка на високите сгради. Специфични въздействия и зависимости. Годишник на Университет по архитектура, строителство и геодезия, Том 56, Бр. 2.
2. **Ганчев, Г. (2023).** Синтез на функция, носеща конструкция и обемно-пространствена композиция при високите сгради. Годишник на Университет по архитектура, строителство и геодезия, Том 56, Бр. 2.

АВТОРЕФЕРАТ. Композиран е съгласно изискванията и отразява основните части от дисертацията, с което се дава възможност да се очертаят постигнатите теоретични и практически приноси, които приемам.

ПРЕПОРЪКИ

Към **арх. ГАНЧО ГАНЧЕВ** имам следните препоръки.

1. Препоръчвам дисертантът да продължи изследванията си по темата и да работи за **приложение на идеите и изводите от труда в реалната практика у нас:** научно-изследователска, проектантско-реализаторска,образователна и експертна, за което считам, че той има потенциал.

2. Препоръчвам авторът на научното изследване да увеличи в бъдеще публикационната си дейност, като разработи и публикува **научни студии и статии у нас и – особено в чужбина, в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни архитектурни издания** и **в издания с Импакт Фактор**, което ще даде възможност за международно цитиране на неговите изследвания, изводи и предложения и ще го изяви като учен в областта, в която работи.

3. Препоръчвам, дисертационният труд да бъде издаден като самостоятелна **монография на български, а по възможност и на английски език** с надежда трудът да бъде полезен на широк кръг ползватели – изследователи, проектанти, студенти и др.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основата на историческия преглед, анализа на функционалните, конструктивните, обемно-пространствените аспекти и фасадната конструкция са изведени общи характеристики за високите сгради:

По отношение на функцията:

- Предназначението на високите сгради може да бъде жилищно или обществено, а в последните години – често със смесено предназначение.
- Вертикалната комуникация е от първостепенно значение за пълноценното функциониране на високите сгради.
- На лице са функционални групи, които отсъстват при малоетажните сгради, например: обслужващо ядро и разпределително фоайе.

По отношение на конструкцията:

- Хоризонталните натоварвания имат по-голямо значение от вертикалните за постигане на статическа устойчивост.
- За високите сгради са развити нови конструктивни системи.

По отношение на обемно-пространствената композиция:

- Визуалното въздействие, което имат високите сгради върху градската среда е в пъти по-голямо от това на малоетажните сгради.

- Високите сгради дават възможност за изследване на специфични подходи при формообразуването.

По отношение на фасадната конструкция:

- Фасадната конструкция се отличава с голямата си площ спрямо останалите елементи на сградата.
- Фасадната конструкция има важна роля в изграждането на архитектурния образ на сградата.
- Фасадната конструкция има голямо значение за създаването на благоприятна среда за обитаване.
- Фасадната конструкция носи информация за предназначението и конструктивната система на сградата; периода на построяване и стиловата ѝ принадлежност; начина на взаимодействие между тях.

Квалификацията на **арх. ГАНЧО ГАНЧЕВ** и досегашната му работа ми позволяват да направя извода, че е разработена полезна за теорията и практиката дисертация. Авторът показва с този труд, че може да анализира, диагнозира и синтезира проблеми, формулирайки изводи и предложения в разглежданата област, свързана с проектирането, строителството и експлоатацията на високи сгради. Проучени са материали от разнообразни източници и различни автори по темата. Формулирани и систематизирани са обобщени изводи.

Приемам предложените и защитени в дисертационния труд научно-теоретични и научно-приложни приноси. Всичко гореизложено ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен и самостоятелно разработен. Спазени са изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г. и последвали изменения), Правилника към него и нормативните документи на УАСГ в тази област.

В качеството си на член на Научното жури и рецензент на дисертационния труд давам своя положителен вот „ЗА“ присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР” на арх. ГАНЧО ГАН[redacted]..

Член-кореспондент на БАН, проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ,
„Доктор хонорис кауза“ на Лесотехническия университет, София,
Почетен професор на Московския архитектурен институт, Москва,
и на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, Варна

София, 02.12.2025 г.

УНИВЕРСИТЕТ
ПО АРХИТЕКТУРА
СТРОИТЕЛСТВО
И ГЕОДЕЗИЯ

бул."Хр. Смирненски" №1, София 1046, Р. България
тел.: (02) 963-52-45, факс: (02)865 68 63
e-mail: aceadm@uacg.bg; http://www.uacg.bg

УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
846/19.12.2025

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р арх. Стела Ташева, ЛТУ, София

по дисертацията на тема:

АРХИТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИ И ОБЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕНИ АСПЕКТИ ПРИ ВИСОКИТЕ СГРАДИ

с автор арх. Ганчо [redacted] Ганчев

докторант редовно обучение държавна поръчка за присъждане на образователната и научна степен „доктор" по професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия" и научна специалност „Архитектура на сградите, съоръжения, конструкции и детайли" към катедра «Технология на архитектурата» при АФ на УАСГ

Научен ръководител:
доц. д-р арх. Елена Малджиева

1. Общи положения

Становището е съставено в изпълнение на Заповед на Ректора на УАСГ № 836/06.11.2025 г.

2. Кратки биографични данни

Арх. Ганчо Иванов Ганчев завършва като магистър архитект през 2019 г в АФ на УАСГ, с дипломна работа към катедра „Технология на архитектурата". Неговият проектантски стаж започва през 2017 г. и продължава през различни архитектурни студиа до днешна дата. Наличен е убедителен списък с референтни обекти от неговата работна практика.

От 2021 г., до сега, арх. Ганчев извежда и упражнения по дисциплината „Сградостроителство" към катедра „Технология на архитектурата".

3. Общо описание на представените материали

Всички изискуеми според ЗРАСБГ и ППЗРАС на УАСГ документи и данни са налични. Спазени са процедурните изисквания във връзка с представянето на дисертационната работа са. Съдържанието на дисертацията пълно и коректно е отразено в приложения автореферат.

Общо описание на материалите:

- Дисертация – **236** стр., вкл. списък на фигурите, терминологичен речник и библиография
- Цитирани източници към дисертацията – **85,** от които 3 са нормативни актове, а 7 електронни издания с отдалечен достъп.
- Автореферат – **54** стр.;
- Публикации във връзка с темата на дисертацията – **2 бр.**, на български език в академични издания с научно рецензиране.

4. Анализ на дисертационния труд

Забележки:
1. Обемът на становището трябва да бъде 2÷3 стр.
2. Точките с информация са по преценка на члена на журито.

Дисертационният труд на арх. Ганчо Ганчев е разположен в областта на архитектурните изследвания, като засяга едновременно технологични, конструктивни и композиционни аспекти в проектирането на високите сгради. В изложението му е заявена основна цел „да се установят връзките между функционалните, конструктивните и обемно-пространствените характеристики на високите сгради в различните исторически периоди и да се анализира значението им за развитието на фасадната конструкция". Избраните в изпълнение на целта задачи са подходящи и точно формулирани. Методите на изследване в дисертацията включват сравнение, класификация и индуктивен подход. Те са също адекватно подбрани спрямо обхвата и поставените цели и задачи на труда.

Дисертационното проучване на арх. Ганчо Ганчев се състои от въведение, четири глави, заключение, списък на фигурите, терминологичен речник и библиография.

Във въвеждащата част е представена актуалността на разработката, разгледано е разбирането за „висока сграда", определени са обхвата, обекта, предмета и целта на изследване. Първата глава е посветена на исторически преглед на високото строителство в глобален план. Във втора глава са систематизирани аналитични аспекти и избрани характеристики на изпълнението, ролята и функцията високите сгради, анализирани са конструктивните, композиционните и градоустройствените принципи на тяхното формообразуване. Трета глава класифицира ограждащата конструкция на тези постройки и систематизира нейните технически особености, разгледани са съвременните тенденции в областта. В четвърта глава са изведени връзки между функцията и обемно-пространствената композиция, между носещите и фасадните конструкции на разглежданите здания. В заключение са систематизирани изводи и са показани приносите на изследването.

5. Актуалност/Оценка на дисертационния труд

Приемам дисертацията на арх. Ганчо Ганчев като актуална и завършена. Анализът на проблемите и тенденциите във високото строителство днес е особено важен поради значителната роля на този архитектурен тип в градската среда, с неговият постепенно нарастващ количествен дял и ресурсна тежест, вкл. и увеличаващите се в цялост височини на сградите, както и поради все по-сложните, комплексни технологични решения, които ги обуславят.

Приемам напълно заявените от докторанта научно-теоретични и научно-приложни приноси.

С труда си, арх. Ганчев потвърждава тезата си, че в архитектурата на високите сгради, фасадната конструкция в голяма степен се изразява като „автономен архитектурно-конструктивен елемент", като заключва, че „фасадата ще се превърне в още по-активен ‚участник' в енергийната ефективност и комфорта на обитаване". В това направление за мен се крият и бъдещите посоки на изследванията в областта. Доколкото арх. Ганчев обвързва визията на високите сгради и с екосистемата и идентичността на града, при следващо надграждане на изследванията му от интердисциплинарен характер са възможни паралелни екологични и социологически проучвания. Интересно би било и проследяването на динамиката на отношението към високите сгради и фасадните им особености – както проявено от техните обитатели и ползватели, така и това на другите градски жители и гости.

6. **Приложимост на дисертационния труд**

Арх. Ганчо Ганчев анализира характеристиките на значими високи сгради в тяхното историческо, функционално и технологично развитие, като определя ключови фази, тенденции и посоки на тяхната еволюция. Намирам, че резултатите и изводите на

дисертацията биха могли да имат висока приложимост в архитектурната и законодателната практика. Те могат да се използват и във връзка с градоустройствените и силуетните решения, но и по отношение на индивидуални характерни проблеми - при спецификите на изграждане и управление на етажната собственост например.

В допълнение, неговата разработка би подпомогнала и обучението по архитектура и дизайн, осигурявайки ново разбиране и актуализирани класификации на разгледаните сградни типологии.

7. Критични бележки и/или препоръки

Следствие на актуалността на темата и на високото качество на проведените изследвания, основната ми препоръка ми към докторанта е да бъде увеличено публикуването на научни статии от арх. Ганчо Ганчев в избраната от него област - както на чужди езици, така и в реферирани и индексирани издания.

В допълнение, при възможно публикуване на изследването под формата на монография би била удачна стилистична редакция във връзка с постигането на по-ясен за непрофесионалния читател изказ.

Тези бележки обаче, в никакъв случай не омаловажават високите качества на разработката.

8. Лични впечатления

Запознах се с арх. Ганчо Ганчев по време на вътрешната защита на дисертационния му труд. Впечатлена съм от убедителното му представяне и демонстрирания задълбочен анализ.

9. Заключение:

След всички изложено, убедено предлагам на уважаемото жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор" по професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Архитектура на сградите, съоръжения, конструкции и детайли", катедра „Технология на архитектурата" при АФ на УАСГ на арх. Ганчо Ганчев за неговата дисертация „Архитектурно-конструктивни и обемно-пространствени аспекти при високите сгради".

17.12. 2025 г. Съставил:

/проф. д-р арх. Стела Ташева/

УНИВЕРСИТЕТ
ПО АРХИТЕКТУРА
СТРОИТЕЛСТВО
И ГЕОДЕЗИЯ

бул. „Хр. Смирненски“ № 1, София 1046, Р България
тел.: (02) 865-68-63; +359 886 60 24 55
e-mail: aceadm@uacg.bg; https://uacg.bg

УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
845/ 19.12.2025

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р арх. Панайот Савов
(катедра „Обществени сгради“ на Архитектурен факултет при УАСГ)

на материалите, представени по процедурата за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ на арх. Ганчо Ганчев – редовен докторант в катедра „Технология на архитектурата“ на Архитектурния факултет (АФ) при УАСГ в докторска програма „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“ по професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“, с научен ръководител доц. д-р арх. Елена Малджиева

Арх. Ганчо Ганчев е зачислен в докторантура със Заповед 150/27.02.2020 г. на Ректора на УАСГ и е отчислена е с право на защита със Заповед 796/20.10.2023 г. на Ректора на УАСГ. Настоящата рецензия е изготвена съгласно Заповед 836/06.11.2025 г. на Ректора на УАСГ за определянето на състава на Научното жури по процедурата, както и съгласно решение, взето на първото заседание на Научното жури с протокол от 10.11.2025 г.

1. Кратки биографични данни

Арх. Ганчо Ганчев получава магистърска степен по специалността „Архитектура“ в УАСГ през 2019 г., като се дипломира в катедра „Технология на архитектурата“ на АФ. В качеството му на докторант на катедрата е зачислен в редовна форма на обучение през 2020 г. под научното ръководство на доц. Малджиева. Справка в Регистъра на академичния състав, поддържан от НАЦИД и достъпен за оторизирани представители, показва, че за последните 4 години арх. Ганчев е акумулирал значителен преподавателски опит като хоноруван преподавател с 30 учебни часа за всеки учебен семестър от 2022 г. насам, както

Нито в дисертационния труд, нито в двете научни публикации на докторанта се откриват самостоятелни или в колектив участия на арх. Ганчев в научни проекти, което настоящата рецензия отчита като съществен пропуск – в смисъла на пропусната възможност по линия на апробиране на тезата на труда. Сред условията за проследяването и доказването на необходимостта и приложимостта на научните изследвания на докторантите Университетът е регламентирал възможността за финансиране на проекти през ЦНИП на УАСГ, където в помощ и с цел специфично научно ограничаване (фокусиране) на работата у докторантите специализирана комисия на УАСГ редовно отправя неминуемия въпрос за това кой е или кой би бил реципиентът на дадена научна разработка. С други думи, това е въпрос, който адресира възможността инвестиционно активен субект (бил той частен възложител, общинска или държавна администрация, гражданско сдружение, строителен изпълнител и т.н.) пряко да използва научните резултати от даден научен проект и, цялостно погледнато, труд.

3.3. Приноси (научни, научно-приложни, приложни)

В продължение на изложеното в предходната т. 3.2 настоящата рецензия застава зад мнението, според което научно-приложните приноси, изброени в края на стр. 220 от труда, в тяхното качество на систематизиращи са по-скоро теоретични и следва да бъдат отнесени към изброените на същата страница от труда научно-теоретични приноси. Настоящата рецензия в никой случай не оспорва или омаловажава приносите на дисертацията, но намира, че те са некоректно окачествени и позиционирани от докторанта. На стр. 221 в самия край на текста е направен опит да се докаже приложимостта на труда, но за да бъде наистина доказана, тя следва да се разглежда по-радикално като форма на неизбежна необходимост, или, иначе казано, трудът по-твърдо следва да демонстрира и защитава тезата, спред която без прилагането на предоставените от труда изводи настоящото и бъдещото развитие на строителната и/или нормативната рамка за високото строителство (в България) би била ако не невъзможна, то най-малкото компрометирана или излишно усложнена.

4. Критични бележки

Дисертационният труд на колегата арх. Ганчев е особено добре структуриран. Ръкописът разчита на класическия академичен подход, при който различните типове проявления на изследваната тематика се класифицират изначално самостоятелно относително строго, но последващо се разглеждат общо и синтезно съгласно съответните различни признаци от по-общ характер – като например по отношение на историческа периодизация.

Много силно позитивно впечатление прави способността на автора да мисли таблично, засегната основно в Глава 4 от труда, но демонстрирана още на

Научното жури, тъй като разглежданите сгради са до голяма степен исторически утвърдени и емблематични. При доказана необходимост от неговото наличие снимковият материал би могъл да бъде поместен в отделно приложение, за не отнема, от друга страна, от важността на значителния за Глава 1 като обем и смисъл авторски графичен материал от фиг. 131 (букви *а-ж*) на стр. 66-72 от труда. И обратно, употребата на снимков материал е ползвана не по принцип, а специфично от арх. Ганчев в основаната за труда подточка 4.1.3 (стр. 195-203), където докторантът графично авторски означава и съсредоточава вниманието върху конкретен аспект на всяка от разглежданите сгради.

5. Лични впечатления

Личните впечатления към работата на арх. Ганчо Ганчев са недвусмислено положителни. Отправените в предходната т. 4 от настоящата рецензия критични бележки са изцяло добронамерени и имат за цел да посочат относително по-слабите места на предложения труд, които по един или друг начин да бъдат адресирани при препоръчителното издаване на труда като отделна книга – по смисъла на т. 6 (Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор" или за присъждане на НС „Доктор на науките") на Група показатели „Г" в табл. 2 към Област 5 „Технически науки" от действащия в Р България Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав.

Настоящата рецензия препоръчва в бъдещи научни разработки на докторанта да се развият допълнително следните закономерно следващи от труда теми в качеството им научно-потенциални:

- взаимодействието на изведените елементни класификации и отношения в тяхната системна и категорично моделна цялост, с което това взаимодействие да бъде предложено на различни звена от инвестиционния процес по строителството на високи сгради в България, което строителство като дейност за момента е до известна степен ново за страната, заради което страда от определена хаотичност както на сградно, така и на градоустройствено равнище;
- рафинирането на изводите от труда с цел тяхното представяне пред различните звена от строително-инвестиционната дейност на високи сгради в България;
- съсредоточаването – включително екипно със специалистите и докторантите на катедра „Технология на архитектурата" на АФ, а и с такива на катедра „Метални, дървени и пластмасови конструкции" на СФ – върху атипичния понастоящем за България случай за строителство на високи сгради с носеща конструкция от

могат най-чисто архитектурно да интерпретират именно този неизбежни социално-психологически и икономически аспекти.

Заключение

Предвид гореизложеното и въпреки отправените критики предлагам на арх. Ганчо Ганчев да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор" по професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия" в докторската програма „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли".

15.12.2025 г.

Председател на Научното жури:

доц. д-р арх. Панайот Савов

УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
844/19.12.2025

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р арх. Ангел Мазников
катедра „Технология на архитектурата“, УАСГ, София

относно дисертационен труд „АРХИТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИ И ОБЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕНИ АСПЕКТИ ПРИ ВИСОКИТЕ СГРАДИ“
на арх. Ганчо Ганчев

Настоящото становище е съставено на основание на Заповед No 836/06.11.2025г. на Ректор на УАСГ, София и Протокол No 1 от заседание на Научно жури, назначено с цитираната заповед, за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, на докторант арх. Ганчо Ганчев с дисертационен труд „АРХИТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИ И ОБЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕНИ АСПЕКТИ ПРИ ВИСОКИТЕ СГРАДИ“. Становището е в съответствие с действащите законови норми и приложимите вътрешни правилници и други вътрешни документи на Университета.

Арх. Ганчо Ганчев е зачислена като редовен докторант по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, за нуждите на катедра „Технология на архитектурата“ на Архитектурен факултет, УАСГ, със заповед No 150/27.02.2020 г. на Ректор на УАСГ, и отчислен с права на защита със заповед No 796/20.10.2023 г. на Ректор на УАСГ.

Дисертационният труд на тема „АРХИТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИ И ОБЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕНИ АСПЕКТИ ПРИ ВИСОКИТЕ СГРАДИ“ на докторанта арх. Ганчо Ганчев е представен в основен текст с обем от 241 стандартни машинописни страници, включително 236 фигури, снимки, детайли и аксонометрии, и 3 таблици, от които авторски – 45 фигури и всички таблици, и подробна библиография с общо 85 заглавия – български и чуждестранни.

В изложението е обоснована актуалността на научното изследване при значителното нарастване на изграждането на високи сгради в урбанизираните територии и засилване на отражението на това застрояване в цялостния социално-обществен живот. Едновременно с това се констатира недостиг на научни изследвания, значителна непълнота и липса на системност в нормативната база, и особено на български език. При приложение на приетата методика на изследването научният труд е структуриран в четири глави, с въведение и заключение.

Авторът определя обекта на изследването до **„висока сграда“,** и неговия предмет включващ функционалните, конструктивните и обемно-пространствените специфики на високите сгради и проявленията им във фасадната конструкция, в историческия контекст от края на XIX век до днешна дата. Съгласно поставените цели и съответни задачи в изследването е дефинирана основна теза за труда: **„развитието на типологията на високото строителство, съвременните технологии и изисквания на обитателите на сградите изявяват фасадната конструкция като автономен архитектурно-конструктивен елемент“** при **„материализация на взаимоотношения между функция, конструкция и обемно-пространствена композиция“**. В полето на високите сгради от световната практика са разгледани и анализирани обекти с височина над 100 m, а в Република България – с височина над 50 m. Дефинирана е класификация за обектите с етажност от 9 етажа и повече, и с височина от 25 m до неограничена височина, в шест подгрупи – четири подгрупи означени с цифри и две допълнителни подгрупи.

Логическата последователност при разглеждане на темата методологически правилно са основава ва исторически преглед на световния и българския опит в сферата на изграждането

на високи сгради, като е подчертана ролята на чуждестранните обекти за иновации при високото строителство. Проследяват се отделните архитектурни аспекти, като се акцентира на изразяването на носещата конструкция на сградата при нарастване на височината на застроените обекти.

Комплексното изследване на архитектурно-конструктивните проблеми на високите сгради в представения труд е структурирано по основни характеристики в ясно определени отделени аспекти: функционални, конструктивни и обемно-пространствени. Постигането на съответствие и баланс с цялостните изисквания към типологията, като функционални, строително-технически, социално-икономически и обемно-пространствени, се дефинира като основа на съвременните тенденции при архитектурно решение на конкретни архитектурни обекти.

В отделна глава от разработката е научното изследване се концентрира върху ограждащите конструкции при висока сграда, като архитектурно-конструктивни елементи разделящи външното пространства от вътрешното пространство, но едновременна с това и създаващи редица пространствени връзки в средата при дефинирани нормативни изисквания и широка структурна функционалност. Аргументираната от автора класификация на фасадната конструкция е база за систематизиране на съвременните тенденции при реализиране на висока сграда.

В дисертационния труд се анализират композиционните връзки между архитектурно-конструктивни и обемно-пространствени аспекти на висока сграда и фасадната конструкция. На основата на приетите от автора научни методи са формулирани изводи за развитие на тези архитектурни отношения през времето и в съвременността при разглежданата типология. Методологически правилно е изведена констатация за постепенно увеличаване на дела на високи сгради с предназначение за жилищни нужди и със смесено предназначение в устройството на градовете. Съвременното развитие на обемно-пространствената композиция, усъвършенстване на строително-конструктивните системи, и силното интегриране със сградната фасадна структура се определя като тенденции с цел постигане на високо ниво на индивидуалност, естетическо въздействие и цялостна устойчивост на инвестиционно начинание със значителна стойност и дълъг жизнен цикъл.

В заключението на научния труд са формулирани изводи, които обосновават актуалността и доказват постигането на поставената цел на изследването и правилността на основната теза през цялостното и подробно съдържание. Арх. Ганчо Ганчев, като автор, заявява **достатъчни и конкретни приноси** – научно-теоретични, научно-приложни и приложни, от представената разработка. Прецизно изведените приноси в края на труда подчертава високото качество на настоящото научно изследване в различните научни и практически сфери за българското общество.

В широкообхватното изложение е направено надлежно цитиране на ползваните различни източници и е представена богата библиографската справка. Съдържанието на труда включва значителен брой фигури от проучени и анализирани архитектурни обекти, които са проектирани или изградени, както и е представената друга богата научна и приложна информация.

Представеното изследване на архитектурните проблеми на съвременните високи сгради и тяхната архитектурно-конструктивна структура свидетелства за една безспорно добра ориентация на автора в сложната научна и практическа материя на изследването.

Научните достойнства и значението на труда биха са се откроили в по-голяма степен при подробно разглеждане на техническите инсталационни системи със съответни видове и групи, като необходим архитектурно-конструктивен елемент в типологията.

В заключение, смятам че **представеният труд отговаря на законовите изисквания**, и високо оценявам неговото съдържание, приноси и възможни приложения. Предлагам на докторанта арх. Ганчо Ганчев да бъде **присъдена образователна и научна** степен „доктор“ по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия.

София, 18.12.2025 година

доц. д-р арх. Ангел Мазников
катедра „Технология на архитектурата“, УАСГ

УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
843/19.12.2025

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р арх. Пламен [redacted] Рилски,
Департамент „Архитектура“, Нов български университет (НБУ),
професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия

за придобиване на научната степен „Доктор“
по професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия,

с кандидат архитект Ганчо Ганчев,
докторант с научен ръководител:
доц. д-р арх. Елена Малджиева

и тема на дисертационен труд:

АРХИТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИ И ОБЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕНИ АСПЕКТИ ПРИ ВИСОКИТЕ СГРАДИ

Становището е изготвено въз основа на заповед №836/06.11.2025 г. на Ректора на УАСГ. То отговаря на изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Наредбата за развитието на академичния състав на УАСГ.

1 Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Обект на изследването са високите сгради.

Предмет на изследването са функционалните, конструктивните и обемно - пространствените специфики на високите сгради и отражението им върху фасадната конструкция.

Обхватът на изследването включва периода от края на XIX век до днес.
Проследява се развитието на високото строителство в САЩ, Западна Европа, Източна Европа, Източна Азия, Близкия Изток и България, като разглежда промените, които настъпват по отношение на функционалните, конструктивните и обемно-пространствените аспекти на високите сгради. Разгледани са примери както от световната, така и от българската практика.

Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Целта на настоящото проучване е да се установят връзките между функционалните, конструктивните и обемно-пространствените характеристики на високите сгради в различните исторически периоди и да се анализира значението им за развитието на фасадната конструкция.

Задачите, поставени в настоящото изследване са:
- Исторически преглед развитието на високото строителство в световен мащаб и в частност на това в България.
- Изясняване на основните характеристики на функционалните, конструктивните и обемно-пространствените аспекти на високите сгради.
- Разглеждане на фасадната конструкция като функция на съдържанието на високата сграда.
- Разглеждане на фасадната конструкция като автономен сграден елемент

Тезата на дисертационния труд

Проследяване на типологията на високото строителство, следващо развитието на технологиите и изисквания на обитателите на сградите и начина по който оказват влияние върху фасадната конструкция

Фасадната конструкция като самостоятелен естетически сграден елемент или като следствие на функция и обемно-пространствена композиция.

2 Методология и методика на изследване

Трудът е разработен на база **общонаучни методи** на изследване. Приложен е **индуктивния подход**, който представлява изграждане на становище на база събирана, систематизирана и анализирана на информация. Предложени са няколко класификации на високите сгради спрямо различни техни признаци. Извършен е анализ на високото строителство за добиване на по-ясна представа за спецификите му.

3 Научно-теоретични и приложни приноси на дисертационния труд

Приемам посочените научните и научни-приложните приноси в труда по начина, по който са формулирани от докторанта, а именно:

Научно-теоретични приноси

- Предложена е дефиниция за понятието „висока сграда“, в съответствие със строителната практика и нормативната уредба в България.
- Представен е исторически преглед на развитието на високите сгради, по света и в България, който разглежда техните местоположение, височина и стилова принадлежност.
- Високите сгради са изследвани и класифицирани спрямо тяхната функция, конструкция и обемно-пространствена композиция.
- Анализирана и синтезирана е взаимовръзката между функцията, конструкцията и обемно-пространствената композиция на високите сгради в различните исторически периоди и проявата им във фасадната конструкция.
- На база описаните взаимовръзки и проявата им във фасадната конструкция се извежда нейната автономност.

Научно-приложни приноси

- Систематизирани са основните характеристики на функцията, конструкцията и обемно-пространствената композиция на високите сгради.
- Систематизирани са основните структурни решения за фасадната конструкция на високите сгради.
- Систематизирани са основните задачи и изисквания към фасадната конструкция на високите сгради.

Приложимост на труда

С оглед на нарастващия интерес към високите сгради в България дисертационният труд би могъл да послужи за:

- Подобряване на нивото на информираност на проектанти, инвеститори и на заинтересованите обществени групи.
- Обогатяване на учебния план на студентите по архитектура.

4 Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът има две самостоятелни научни публикации в Сборник доклади, том I, на XXII Международна научна конференция ВСУ'2022, проведена м.Октомври 2022 в гр.София, а именно:

„Резултати от изследване на енергийно-ефективната архитектурна форма на сгради в условията на умерено континентален климат“ стр.(99-109)

„Резултати от изследване на енергийно-ефективната архитектурна форма на сгради в условията на тропически климат“ стр.(111-119)

Публикациите отразяват съществени основни части от дисертацията. Публикувани са в издание, регистрирано в НАЦИД.

5 Мнения, препоръки и бележки

Докторантът демонстрира обширни познания и интерес по отношение на разглежданите теми. Дисертационният труд показва задълбоченото им изследване, основаващо се на сериозни проучвания и разсъждения.

Дисертационният труд съдържа 237 страници и е структуриран в две части.

Същинска част на труда, състояща се от 224 страници, разделени в 4 глави с 236 фигури.
Приложения към труда списък с фигури с обем 8 страници и библиография са с обем 3 страници.

Четейки труда на докторанта в съзнанието ми изникнаха няколко въпроса, които ще споделя в следващите редове и които биха могли да се възприемат и като препоръки към бъдещите изследвания в тази област. Полезно би било да се направи анализ (а евтл да се изведе и алгоритъм) за това:

- как повишаването на височината на сградата се отразява на (евтл необходимост от увеличаване на) нейната застроена площ.
- по какъв начин силуетът (т.е. обемно-пространственият контур) на сградата влияе върху нейната устойчивост (т.е. дали първоизборът му е по-скоро конструктивен, от колкото архитекурен).
- от каква височина на сградата (обвързана и със съответната етажна площ) сложността при осигуряването на конструктивна устойчивост към хоризонталните сили би започнала да поставя под съмнение икономическата целесъобразност на продължаващото развитие на сградата по вертикала.

И накрая, излизайки от строго архитектурната тематика, но разбира се във връзка със социалната отговорност на архитекта, за мен би представлявало интерес едно **проучване за нагласите на хората към височината на обитаване**, т.е освен чисто архитектурния и конструктивен аспект, да се взима предвид и чисто човешкия аспект във връзка с растежа на сградите във височина.

Направените бележки не омаловажават качествата на тази дисертация. Напротив, смятам, че темата е много интересена и публикуването на този труд би било от полза за студенти по архитектура и проектанти.

6 Заключение

Идеята на представената разработка е оригинална и актуална. Тезата е защитена аргументирано и убедително. Поставените цели са постигнати.

Дисертационният труд показва уменията на докторанта за самостоятелни научни изследвания и качествено структуриране на теоретичните знания по специалността.

Изследването структурира и онагледява съществуващи знания, които могат да бъдат ползвани в образованието и практиката.

Като член на научното жури давам положителна оценка на дисертационния труд и гласувам за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“ в професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия на арх. Ганчо Ганчев

София, декември 2025 г.

.....

(доц. д-р арх. Пламен Рилски)